

Úgy esett a csapdájukba, ahogy legkevésbé számított rá. Gyengének bizonyult egy párttag a kínzásokkal szemben, megtört, árulóvá lett. Megmondta a csendőrnnyomozóknak, hol és mikor találkozik vele. A detektívek megszállták a környéket. Az árulót egy padra ültették. Schönherz a helyiérdekű vonat ablakából meglátta már. Nem gondolt semmi rosszra, oly nyugodtan ült ott a másik. Leszállt, néhány lépést tett a pad felé és már ott voltak körülötte. Dulakodtak, de a harc nagyon egyenlőtlen volt. Megkötözték és diadalittasan vitték a kémelhárító főhadiszállására, az Andrassy-laktanyába.

Az évek múlnak, peregnek feltartóztathatatlanul. Távolodnak harcainak, letartóztatásának, kivégzésének napjai is. Ahogy halványodik alakja a futó idővel, válik egyre mélyebbé örök álma. De él a párt, a legyőzhetetlen.

MÁTÉ GYÖRGY

AUSCHWITZ

*Kicsike fehér kavicsok
a lábunk alatt csikorognak,
belepik a füves síkot,
lenyúlok, s ujjam beleborzad:
egykor emberi csontok voltak!
Itt kővé váltak a kínok,
s most csikorognak, nyikorognak,
minthogyha sírnának a holtak.*

*Mocsaras tó. Hét tél hava
szórta azóta be — hiába . . .
sóbajt olajos talaja:
buborék száll a napvilágra,
hét éve már. Sűrű a pára:
meggyűlt a holtak sóhaja.
Fertőtlenítő, békanyál, só,
s alant a holtak; ez haláltó.*

*Házakban cipők, csajkák, kések,
volt emberek lenyírt haja
tornyosul, apró semmiségek
kiáltó, néma halmaza,
s arcképek, arcok, szürke képek .
de hol a füst már, az elégett
emberek keserű szaga?*

*

*Négymillió halott emléktől roskadozik e táj,
harminc Szegedre futná, új Atlantisz süllyedt el itt,
szorul a torok, a szív kalapál,
de gyűjti, gyűjti gyötrő emlékeit.*

*És gyűl a düh is, mint hajdan e kicsiny kövek,
s a füst e csontos táj felett,
s a könny:
Pfuj, szuszogó, fénytelen szemű, gyűllölöm
nyirkos tested nyugalmát, unalmát,*

összetöröm

renyhén pihenő kezed porcait,
bűnnél is bűnebb közöny!
Hallod-e? Kiáltás! Nem látod a füst oszlopait?
A messzi szelek miféle szagokat terelnek?
Átkozott mindenegy! Erős embereknek
kebelét kirágod, hitek koptatója,
tudod-e mi vagy? Gyilkos alatt a párna!
De már nem ülepszik parancsolt csönd e tájra,
a holtak fölött élő igaz szóra
szívem, tudóm kitérve,
s én Auschwitz porából Kocsedók korában
hozzád kiáltok, világ ifjúsága!

*

Német ifjak megkoszorúzták
a szennyfoltos falat,
hol tízezrek rogytak le náci puskák
gonoszul zúgó golyói alatt.
Arcukon égő fájdalom és szégyen,
mit omló könnyük sem bírt oltani,
némán figyelték őket és keményen
huszonnégy nemzet fiataljai.

És nyugalom szívárgott a szívünkbe,
egy süllyedt nemzet bennünk talpraállt,
mert láttuk: aki eddig tette-túrte,
legyúrte immár a halált!

VARSÓI EMLÉK

Autóbuszunk lassacskán döcögött
két élő fal, hullám, öröm között,
amely fölötte szinte átcsapott, —
minden áradt, lebegett, lobogott,
dobogott, lobbant és tüzet fogott,
kendők és arcok, lengő tarkaság,
tapos tenyerek, ének és virág —

s akkor mindünknek dalra gyúlt a kedve
hogy szétroppantsuk szűk bárkánk falát,
tíz nyelven kezdtük el, de egy ütemre
az ifjúság dalát,
e közös ritmus egybefont akárcsak
egy népet meghitt csengésű szavak,
kilöködött az ablakon s a szájak
elkapták — vad, szabad
hullámraiokeban tágulva keringett,
mi felhők voltunk s ez volt a vihar...
s már nem a motor vitt előre minket,
hanem a dal, a dal.

EÖRSI ISTVÁN